

LOODUSRAJA MUINASJUTUD

Lasteaed Päikene õpetajate omalooming

2013

VÄIKE SIRELIPUU

Õpetaja Gaile

Ühes hoovis kasvas väike-väike Sirelipuu. Mitte keegi ei märganud seda väikest sirelit. Sügisel nägi see väike sirelipuu väga trööstitu välja. Keegi ei käinud teda imetlemas nagu teisi puid aias. Lume saabudes mattus puuke lume alla. Ta oli väga kurb.

Kevade saabudes hakkasid kõik puud õitsema ja lilled tärkasid. Väike Sirelipuu oli ikka oma roheliste lehtedega aia tavaline puu. Lapsed mängisid õunapuu all ja kilkasid. Keegi ei vaadanud väikese Sireli puu poole. Ta muutus üha kurvemaks ja kurvemaks. Ühel päeval oli aga Sirelipuu nii kurb, et hakkas nutma. Ta nuttis nii, et pisarad voolasid. Sirelipuu nuttis nii kaua, kuni saabus suvi.

Lapsed kilkaksid ja mängisid Sirelipuu ümber. Sirelipuu jättis nutu. Ta tundis nii magusat ja head lõhna enda ümber. Suurest nutmisest olid hakanud Sirelipuu õitsema. Tal olid ilusad roosakad-lillakad õied. Nende õite lõhn levis aias. Lõpuks oli Sirelipuu õnnelik. Igal suvel ta õitses ja õite lõhn täitis kogu suvise aia. Sellepärast kutsutakse Sirelipuud suvekuulutajaks.

SIREL

Õpetaja Kaili

Ühel soojal suvepäeval tuli väikesel poisil mõte minna metsa oma emale lilli korjama. Juba mõnda aega otsides kauneid lilli, tundis poiss äkki erilist lõhna, mis viis ta sinna, kus ta nägi ühte põõsast imeliste lillade õitega.

Ta oli tark poiss ja teadis, et tuleb sirelilt otsida viie õielehega õit, kuna just see pidi täide viima ühe sinu salasoovi.

Uurides sireliõisi, märkas ta sirelil viie õielehega õit ning soovis, et kasvaks aina rohkem ja rohkem sireleid juurde, et kõik leiaksid õie, millega nende soovid täide läheksid. Seda soovi kuuldes nägi sirel, et poiss on väga heasüdamlik ning ei hooli ainult iseendast, vaid ka teistest. Tänutäheks kinkis sirel poisile veel ühe soovi, et ta saaks ka endale midagi soovida. Poisi salasoovi oli saada omale väike õde, kelle nimeks saaks sirelipõõsa järgi Sireli.

Kui poisil olid lilled korjatud, läks ta koju ja kinkis need emale. Emal oli lillede üle väga hea meel. Mõne aja möödudes sündiski poisile õde, kellele pandi nimeks Sireli.

VARBLASTE UUS KODU

Õpetaja Mare

Õise lasteaia õuele kogunes ühel päeval hulk varblasi - nad olid otsinud endale uut elu- ja toidukohta. Neile lendas vastu vanem varblane ja küsis: „Tere! Kas teil on mingi mure või olete ära eksinud?” „Tere-Tere! Eksinud me ei ole, aga otsime endale uut elupaika,” vastas vanemale varblasele Siuts. „Elasime siiani metsa servas kahe põõsa sees, aga seal ei jätkunud meile enam toitu,” rääkis Säuts. Vana varblane kuulas nende juttu ja ütles: „Ka meie otsisime palju aastaid tagasi endale elupaika ja jõudsime oma otsingutel siia selle lasteaia õuele, nüüd oleme siin elanud üle kahekümne aasta.” Juurde oli lennanud ka teine vana varblane, kes lisis: „Kui siia oma elupaiga otsingutel jõudsime, oli siin palju põõsaid, aga need olid siin väikesed, õrnade okstega. Ning kuna me jõudsime siia varakevadel, ei olnud põõsastel ka lehti, me ei teadnud, kas siit saame süüa ning kas on võimalus peituda põõsasse.”

„Aga miks te ikkagi siia jäite?” küsis Siuts.

“See koht oli kuidagi armas, soe. Puud olid nagu meie sõbrad - sahisid tasa veel raagus okstega ning laste kilked, naer...” vastas vana varblane.

Aga aeg veeres, veeres. Põõsad kasvasid suuremaks, nägime lehti ja sügisel väikesi marju. Neid me sõime, okste peal oli mõnus istuda ja säutsuda.

Ja nii on mööda läinud palju kevadeid, suvesid, sügiseid ja talvi. Me elame ikka siin ja meid on nüüd palju rohkem.

„Kas meie ei võiks siia jääda?” küsis Säuts.

„Muidugi, ongi noori siia vaja, lennake minu järel - tutvustan meie koduaeda.”

Varblased lendasid ringi ja ei jõudnud ära imestada põõsaste rohkust, nende ilusaid värvilisi lehti, juba suureks kasvanud võimsaid oksid.

“Jääme meie ka siia,” ütlesid Säuts ja Siuts. „Kui tohib, kutsume ka oma sõbrad!”

„Muidugi võite!”

Sellest ajast on selles lasteaias palju varblase klutte, kes lendavad ringi ja säutsuvad rõõmsalt.

Ja kui on saabunud sügis, on tore vaadata, kuidas läikivatel tuhkpuudel on palju varblaseid, kes söövad mõnuga marju, puhkavad okste peal. Tunnevad rõõmu lastest, kes neile liiga ei tee ja põõsastelt ära ei aja.

„Oleme väga tänulikud vanadele varblastele, kes lubasid meil siia elama tulla!” ütlesid Siuts ja Säuts.

KUIDAS HÕBEKUUSK ENDALE HÕBEDASED OKKAD SAI?

Õpetaja Tiiu

Elas kord kiisu, keda tema ilusa kollase karva tõttu kutsuti Päikesekiisuks. Päikesekiisu elas koos oma kiisuema ja kiisuisaga. Argipäeviti käisid kiisu vanemad toitu otsimas ning Päikesekiisu pidi üksi neid kodus ootama. Kiisuema manitses Päikesekiisut, et Päikesekiisu ei läheks üksi kodust kuhugi kaugemale.

Ühel kaunil lumisel talvapäeval olid kiisuema ja kiisuisa jälle toiduotsingule läinud. Uudishimulik Päikesekiisu otsustas minna natukene kodust kaugemale, kodu lähedasse metsa. Ta pesi oma ilusa kollase kasuka puhtaks, et ilus välja näha ning asus minekule. Päikesekiisu puges läbi aiaaugu tänavale, kus sõitis palju autosid ning kõndis palju inimesi. Suur lärm ehmatas Päikesekiisut nii hirmsasti, et ta hakkas kiiresti mööda teed lähedal asuva metsa poole jooksma. Ta jooksis ja jooksis, kuni jõudis metsa. Talvine metsaalune oli kaetud pehme, koheva lumega. Päikesekiisu kasukas oli saanud lumiseks, ta raputas ennast väheke ning nägi jälle välja ilus ja kollane. Päikesekiisu mõtles, et vaatab ainult väheke metsas ringi ja läheb siis kohe koju tagasi. Ta kõndis uudistades puude ja põõsaste vahel.

Järsku hakkas üks oranž tegelane suure rohelise kuuse otsast teda käbidega loopima.

Päikesekiisu põikas ühele ja teisele poole, kuni väsinult istuma jäi. Lõpuks lõpetas väike tegelane käbidega loopimise ning tuli puu otsast alla küsides: „Kes sa oled selline? Miks sa üksi siin minu metsas oled?“

„Minu nimi on Päikesekiisu. Tulin vaatama, kuidas metsas elatakse,“ ütles Päikesekiisu. „Aga, kes sina selline oled?“ küsis Päikesekiisu.

„Olen orav ning minu kodu on selle kuuse otsas,“ ütles orav.

„Aga sina pisike kiisu ei tohi üksi metsas olla! Hakka kohe koju minema, varsti läheb pimedaks ja sa ei leia enam koduteed,“ manitses orav.

Päikesekiisu lehvitas rõõmsalt oravale ja jooksis mängides aina sügavamale metsa. Hakkas juba hämaiduma, Päikesekiisu oli väga väsinud ja tema ehmatuseks oli kodutee kadunud. Ainult kuu valgustas paksu metsa, kuskilt kostus öökulli huikeid, miski krabises ja keegi ulgus pimeduses. Päikesekiisu ehmatas ja pistis suure ähmiga jooksu. Ta oli õnnetu ja kartis hirmsasti. Järsku kuuvalgus kadus. Suured mustad pilved varjutasid kuu. Tõusis lumetorm. Puud kohisesid ja õõtsusid tuule käes. Äkki nägi ta, et tema ees seisab kartmatult tuttav kuusk, mille otsas on orava

kodu. „Kallis kuusk, kas sa võtaksid mind oma okste alla peitu. Ma olen kaotanud kodutee ja kardan nii väga?“ palus Päikesekiisu. Kuusk tõstiski oma alumised oksad kõrgemale ning Päikesekiisu pääses nende kaitsvasse varju. Seal ta siis lõdises külmast ja hirmust, kuni torm möödus. Peale tormi tuli kuu pilve tagant välja. Päikesekiisu piilus kuuseokste varjust, kas torm on möödas. Kuuvalgus oli nii võimas, et valgustas tervet metsa. Ka lumised kuuseoksad särasid hõbedaselt. Päikesekiisu nägi nüüd, kus on kodutee. Päikesekiisu palus kuult lahkele kuusele kingitust. „Kallis kuu! Palun sind, et sa kingiksid sellele kuusele, kes mind tormi eest kaitses, ilusa hõbedase sära okstele. See aitaks ka teisi metsa eksinuid ning rõõmustaks oma iluga kõiki metsaelanikke.“ Kuu pilgutab nõustumise märgiks Päikesekiisule silma, naeratas ja raputas ennast. Raputamise ajal pudenes kuult veel rohkem hõbedast sära ning see langes kuusele. Sellest ajast peale lähevad hõbekuuse oksad iga sügise lõpus ja talve alguses sinkjas-hõbedaseks ning pakuvad pimedal ajal rõõmu nii inimestele kui loomadele.

LUGU VÄIKESEST TÜDRUKUST JA VÕLUPÕÕSAST

Õpetaja Karin

Elas kord üks sõbralik ja alati naeratav väike tüdruk Liisu, ühel kaugel, kaugel ja väga kaunis kohas nimega Eesti.

Liisu oli kaua oodatud tütreke oma vanematele. Tema vanemad hoidsid ja armastasid teda väga ja soovisid talle vaid parimat. Liisut hoiti ja hellitati, õpetati ja armastati väga.

Ühel päeval aga jõudis kätte lasteaia aeg ja tema vanemad, soovides talle vaid parimat, valisid nad Liisule lasteaiaks Päikene.

Lasteaias leidis Liisu omale palju uusi, toredaid, sõbralikke ja vahvaid sõpru. Sõpradega tehti koos palju põnevat, avastati ja kogeti palju uut ja huvitavat. Õpiti ja mängiti, lauldi ja tantsiti.

Suvel, lasteaias olles avastati palju uut ja huvitavat õues, vaadati ja uuriti erinevaid putukaid ja taimi. Õues sai palju, palju mängida.

Tasa, tasakesi hiilis Liisu lasteaia õuele sügis, mis tõi endaga kaasa väikesed vihmasajud, imeilusad vikerkaared ja värvilised lehed, mille sees sai hullata. Lasteaia õuele tekkisid ka lombid, kuhu oli väga lahe kummikutega astuda, eriti nii, et vesi pritsis mõlemalt poolt. Rühma akendele ilmusid üleöö kastanimunadest ja tammetõrudest loomakesed, kes jälgisid Liisukese ja

tema sõprade tegemisi. Enam ei saanud nii palju õue kui suvel, aga toas olles sai meisterdada ja see meeldis Liisule väga.

Märkamatult, väga, väga tasa hiilisid Liisu lasteaia õuele aga talvised öökülmad ja koos nendega väikesed, valged, õrnad ja pehmed kaua oodatud lumehelbekesed. Lumehelbeid langes aga nii palju, et meie oma mägi sai kauni ja koheva valge vaiba. Ja juba tuligi Liisu koos oma kelguga lasteaia väravast sisse, ikka naeratus näol. Kelgutamine on ju vahvamaid tegemisi, mida talvel saab teha. Loomulikult ootas ka Liisu oma sõpradega talvekülalisi, päkapikke ja jõuluvana. Jõuluvanale esitamiseks õpiti üheskoos palju laule ja tantse ja luuletusi selgeks, mida siis naerulsui sai esitatud ja jõulupaki vastu lunastatud.

Kui talv hakkas mööduma ja kevad oleks pidanud juba endast märku andma, oli juhtunud midagi kurba. Päike, kes oleks pidanud juba päris kõrgel olema ja kuldseid kiiri maa poole saatma, oli kadunud. Isegi talvel oli päikene ikka taevast laste tegemisi jälginud, aga nüüd kevade alguses oli ta kadunud. Kõik oli kuidagi kurb ja õnnetu, laste näolt kadus tasapisi naer, muru ei saanud muutuda säravaks ja rohelisteks, linnukesed olid õnnetud ja vaatasid nokakesed taeva poole. Mida nüüd teha, kuidas meelitada päike tagasi meie õuele?

Liisu rääkis enda ja sõprade murest ka kodus emale – isale. Ka Liisu vanemad olid kurvad, ei tahtnud nad ju, et nende tütreke peaks kurvastama ja lubasid siis, et leiavad lahenduse, kuidas päikene jälle välja meelitada.

Liisukese ema oli kuulnud ühest võlupõõsast Forsüütiaist. See oli selline võlupõõsas, et kui ta maha istutada ja igal hommikul talle naeratada, siis juba üsna varsti avab ta oma kuldseid võluõied, mis saavad kuldseid kiiri taevapoole ja meelitavad nii kadunud päiksekese välja. Liisu vanemad otsustasid juba järgmisel päeval leida ülesse see võlupõõsas ja kinkida see lasteaiale, et seal varsti, varsti jälle naerataks päikene ja lapsed. Nad leidsidki ühe võlupõõsa Forsüütia ja kinkisid selle lasteaiale, istutasid üsna värava lähedale, et lapsed saaksid kohe hommikul lasteaeda tulles ja õhtul koju minnes võlupõõsale naeratada.

Mõne päeva möödudes juhtuski ime, Forsüütia oli avanud enamus oma võluõitest, mis saatsid kuldseid kiiri taeva poole ja juba piilus ka päikene pilve tagant.

Järgmisel päeval säras päikene taevas ja säras ka kogu Päikese pere, nii väikesed kui suured naerusuud.

Nii palju õnne, rõõmu ja naeratust toob üks pisikene, armas ja kollane võluv Forsüütia. Nüüdsest alates ei kao kunagi väikese Liisu ja tema väikeste ning suurte sõprade näolt naeratus.

MUINASJUTT MÄGIMÄNNIST

Õpetaja Silvia

Kunagi ammu, ammu elas kaugel Alpides üks vaene perekond: memm, taat ja nende kolm tütrekest. Taat oli juba vana ja haige ning ega memmegi tervis enam kiita ei olnud. Tütrecesed olid kõik ilusad ja sõnakuulelikud lapsed.

Kuna toidu jaoks neil raha nappis, pidi taat mägedes jahil käima ja memm suviti metsa alt marju korjama. Tragid lapsekesed olid vanematele nende toimingute juures alati abiks. Ükskord talvel, kui perel jälle toitu nappis, sättis taat end metsa jahile, tütrekesed ja memmgi tema kannul.

Oli külm, lumine ja karge talveilm, mägedes puhus jäine tuul. Kaugetel nõlvadel oli näha mitmeid jahiloomi, kuid lasta neid nii kaugelt ei saanud. Tuli minna kodust ikka kaugemale ja kaugemale. Mööda mägesid üles alla ronides ei pannud taat, memm ja tütrekesed tähelegi, kui kaugele oli jäänud nende majake.

Jõudis kätte õhtu, ilm muutus pimedaks, tuul läks valjemaks ja lumetuisk tihedamaks. Enam ei paistnud isegi mägede tipud ning maa ja taevas olid nagu kokkusulanud ja jahilistel kodutee siht silme eest kadunud.

Lapsed hakkasid muretsema, et kuidas küll seda ööd külmas ja tuisuses metsas üle elada. Peale selle luusisid metsas ringi kurjad susid.

Taat teadis, et parim hirm huntide vastu on elav tuli - see hirmutab võsavillemeid ja annab ka sooja. Taat võttis nõuks leida puid ja süüdata lõke, tikud olid tal metsa minnes alati taskus olnud. Lapsed proovisid samuti pimedas leida mõne puu, kust oksa murda ... ega see kottpimedas lihtne ei olnud.

Korraga jäi väiksemale tütrekesele kätte suurte okastega puu oks. Ta tahtis seda mürdma hakata, kui kuulis, et puu kõneleb inimkeeli: „Palun ilus ja hea laps, ära murra minult oksa, ma olen alles väike puukene, ma olen väike mägimänd.“ Ta ütles veel, et on võlupuu ja saab täita kolm soovi, mida perekond ihkab. Esielgu olid kõik ehmatusest keeletud. „Tulge ruttu minu tihedate ja kohevate okste alla varjule, muidu külmute veel surnuks,“ ütles mägimänd. „Mina olen siin mägedes karge külma ja huntide toimetamistega harjunud ja suudan teidki kaitsta.“ „Minu kohevate okste alt saate varju külma, tuule ja huntide eest.“

Kogu pere tegi nii nagu kästud ja roniski puu alla varjule. „Nüüd, kus teie elu enam ohus ei ole, peate otsustama, millised on teie kolm soovi,“ ütles mäгимänd.

Kuna selja taga oli just raske jahiretk ja kogu perel olid kõhud väga tühjad, otsustati küsida midagi nälja kustutamiseks. „Palun puuke anna meile midagi süüa, kas või tükike leiba ja kosutuseks vett juua!“ Puu tegi nii nagu palutud. Kogu pere sõi leiba ja jõi vett peale. Kõigil sai nälg kustutatud, aga oli hirmus külm. Oli ju pere nii vaene, et pidi räbalates ringi käima. „Mis on teie järgmine soov?“ küsis mäгимänd. „Kallis puuke, kui saad, palun anna meile mõned soojemad rõivad selga, et me päris ära ei külmetaks,“ palus pereema. Puu tegi nii nagu sooviti, kõik said selga soojad palitud ja jalga vildist saapad. Soovijatel oli juba päris mõnus olla ja uni hakkas peale kippuma. „Hei, ärge veel unele suikuge, teil on soovida veel viimane soov,“ ütles männipuu. Kuna vanemad olid oma lastele tihti põnevaid lugusid laiaast ilmast jutustanud, tahtsid seekordseteks soovijateks olla lapsed, et nad saaksid soovida midagi uskumatut ja muinasjutulist. Vanemad olid laste sooviga nõus ja lubasid neil küsida viimase soovi. „Kallis mäгимänd, palun näita meile neid imelisi maid, millest me vaid memmekese ja taadikese käest ahjusuu tule valgelt kuulnud oleme!“ „Saab tehtud,“ lausus puu. Korraga vajus kogu perekond sügavasse unne ja nad nägid unes, kuidas nad kõik koos sõitsid ühel ilusal ja kirjul vaibal. See oli võluvaip. Vaiba peal olid memmeke, taadike, mõlemad lapsed ja suur hunnik käbisid. Lendav vaip hõljus üle paljudest ilusatest maadest ja meredest. Käbid tuletasid perele meelde männipuu lahkust ning nad otsustasid, et kõik maailma maad, millest nemad oma vaibaga üle sõidavad, peavad seda ilusat puud nägema ning viskaside kõikide maade kohal alla peotäie käbisid, et nendest sirguks palju ilusaid ja kohevaid mäгимände. Kõik see oli nagu imeline unenägu.

Juba oligi käes hommik ja perekond ärkas oma seiklusrikkast unenäost. Nad olid ikka veel sama männipuu all. Tuul oli muutunud vaiksemaks, mägedes ei möllanud enam tugev lumetorm ja kõigil olid seljas soojad rõivad ja jalanõud. Memmeke, taadike ja lapsedki tänasid mäгимändi selle lahkuse eest, mis neile osaks sai ja asutasid ennast koduteele.

Oh imet, koju jõudes ootas neid vana lagunenu maja asemel ilus puust tareke, majja sisse astudes oli laual palju toitu, mis kunagi otsa ei saanud, ja kappides palju sooje rõivaid. Perekond ei uskunud oma silmi, kuid nad teadsid, et see oli mäгимänni kingitus. Taat tegi tarekese ukse lahti ja hüüdis valjul häälel mägedele poole: „Aitäh, kallis mäгимänd, et meie vastu nii lahke olid!“ Ja mägedest kõmisesesid vastu järgmised sõnad „Aitäh teile, et minu

käbilastelegi maailma näitasite ja aitäh selle eest, et te nii viisakad ja alandlikud olite!“ „Headus saab alati tasutud headusega!“

Sellest päevast peale ei pidanud see vaene perekond enam kordagi laskma metsas loomi, et toitu saada, nende laud oli alati kaetud. Nad ei pidanud enam muretsema rõivaste pärast ja nüüd ei jutustanud muinasjutte ainult vanemad, vaid ka lapsed, sest nad olid näinud nii imelisi sündmusi. Taadikesest sai selle metsa heategija, kes kaitses kõiki puid, loomi ja linde. Kui nad veel surnud ei ole, siis nad elavad siiani õnnelikult koos. Mägimänni võluomadustest ei saanud keegi kunagi teada.

PÄRNAPUU

Õpetaja Kristi

Ühe toredate lasteaiade hoovil elas üks uhke pärnapuu. Tema okstel olid kodu leidnud endale erinevad linnud ja putukad. Vihma korral pakkus ta lastele kaitset. Aga ta oli väga suur ja tema oksad varjasid päikest, mis ei rõõmustanud lapsi - puu all oli alati vilu ja jahe. Palaval suvel oli see muidugi tore.

Ühel sügisel jäid aga väga paljud lapsed haigeks - neil oli köha, nohu ja palavik. Peale pikka kodus olemist ja ravimist said lapsed taas lasteaias kokku ja arutasid, mis kellegil viga oli ja kuidas nad end ravisid. Lapsed kirjeldasid erinevaid rohtusid - oli pruune ja roosasid vedelike, oli kibedaid ja magusaid siirupeid. Mõned lapsed aga ei jäänudki haigeks ja kõik imestasid, kuidas neil see õnnestus. Selgus, et nemad olid terve sügis iga päev kaks lusikatäit mett söönud. Anett rääkis, et tema ei pidanudki mingisuguseid pudelist pärit rohtusid võtma, tema jõi ainult teed meega ja sai väga ruttu terveks. Anetti vanaema seletas, et see tee ja mesi on võluväega - need on mõlemad pärit pärnapuult. Pärnapuul pidi nimelt olema võluvägi - pärnaõites on ained, mis ei lase batsillidel ja viirustel inimestele kurja teha. Selle peale meenus lastele, et ka nende mänguplatsil on üks pärnapuu. Nad uurisid õpetajalt, kas nende puult saab ka õisi korjata, et nendest teed teha. Õpetaja rääkis, et saab küll, aga alles kevadel. Kuna kevad oli veel kaugel, otsustasid lapsed õue minnes oma pärnapuud kiitma minna. Enam ei olnud lapsed kurvad, et puu neile suvel väga palju päikest ei näidanud. Ja nende mänguplatsi jaheda tuulekesega varustas. Kevade saabudes oli puul palju õisi, millelt mesilased said nektarit korjata ja mett teha, ning lapsed tee jaoks õisikuid korjata.

PIHLAKAS

Õpetaja Kristin

Väga, väga ammu aega tagasi, siis kui puudel ei olnud veel lehti ega okkaid, kogunesid kõik puud suure Päikese mäe juurde. Iga puu soovis Päikese käest paluda endale kauneid oksid, et kõik neid juba eemalt ära tunneksid.

Kask palus endale ilusaid väikseid rohelisi lehti, mis suvel tuulega sahiseksid ja sügisel kollastena tuulega kaugele, kaugele lendaksid.

Kastan aga soovis, et kevadel oleks lisaks suurtele lehtedele tema okstel sellised õied, mis meenutaksid suuri valgeid küünlaid ja sügisel saaksid neist aga toredad siilikesed, mille sees on kastanimunad.

Tamm aga avaldas soovi saada enda lehele ilus kuju ja sügisel viljadeks tõrud.

Vaher soovis sügiseks kirjut lehtedest kleiti ja viljadeks vahtraninasid, millega lastel oleks tore mängida.

Haab tahtis tuule käes värisevaid lehti.

Kuusk soovis, et teda kaunistaksid lühikesed okkad ja piklikud käbid.

Mänd tahtis aga pikemaid okkaid ja ümara kujuga käbisid.

Päike paitas oma kiirtega kõikide puude oksid ja puude soovid täitusidki.

Järsku märkas Päike, et tagapool seisis häbelik pihlakas, kes ei olnud endale midagi palunud.

Päike küsis: „Millist kleiti sina, pihlakas, endale sooviksid?“

Pihlakas mõtles ja mõtles ning vastas siis unistavalt: „Mina sooviksin endale rohelisi, linnu sulle moodi lehti. Veel tahaksin kevadel olla lillevahus, et mesilased ja liblikad saaksid minu õitel puhata ning nektarit koguda. Sügisel aga unistan kanda ilusaid punaseid marju, mida saaksid linnukesed nii sügisel kui ka talvel süüa. Kõige rohkem meeldiks mulle aga, kui lapsed minu ilusatest punastest marjadest ilusaid asju meisterdaksid.“

Päike kuulas ja täitis tagasihoidliku pihlaka unistuse. Sellest ajast peale kannabki pihlakas sellist kaunist kleiti – kevadel on ta valges pitsivahus ja sügisel ehivad teda punased marjad.

VAHER

Õpetaja Ülle

Kord kasvas lasteaia väljakul üksik vahtrapuu. Ta oli natuke nukker, sest tal polnud sõpru.

Kevadel paistis päike ja saatis oma kiired vahtrapuu poole. „Tere päike!” hüüdis vaher. „Sa oled väga soe ja mul hakkavad pungad puhkema! Päikene, kas sa oled mu sõber?” „Muidugi olen, ma saadan oma kiired sinuni, sest käes on kevad!”

Kaks linnukest lendasid kõrgel taeva all. Nad saabusid lõunamaalt ning olid väga väsinud. „Linnukesed, tulge istuge mu okste peale, puhake ja hakake siis pesa ehitama!”

Linnukesed olid rõõmsad, et said puhata ja neile nii meeldis see vahtrapuu, et nad otsustasid, et teevad pesa vahtrapuu okste vahele. Linnukesed laulsid vahtrale ja päike soojendas vahtrapuu pungi. Pungadest arenesid välja lehed.

Vaher oli rõõmus, et tal oli sõpru ja varjas oma lehtedega linnupesa vihmade ja tormide eest. Lasteaia lapsed mängisid väljakul ja korraga hakkas vihma sadama. Lapsed ei tahtnud veel tuppa minna. Vaher kutsus lapsi enda alla varju. Ta kaitses oma lehtedega lapsi vihma eest. Siis tuli jälle päike välja ja vihm jäi üle. Lapsed tänasid vahtrapuud, et ta neile varju andis. Vaher oli õnnelik, et tal on nüüd palju sõpru, keda kaitsta vihma eest.

Suvel hakkasid aga vahtrale kasvama ninad. Väikesed mudilased märkasid, et puul kasvavad ninad. Väike Helina hüüdis: „Kallis vahtrapuu, anna meile ka oma ninasid!” Tulid tuulepoisid ja raputasid vahtra oksti ning ninad kukkusid maha. Lapsed korjasid õhinal ninasid ja mängisid, et nad on pika ninaga buratinod. Vahtrapuu vaatas lapsi ja tal oli lõbus.

Saabus sügis ja puude lehed muutusid kollaseks, aga vahtra lehed muutusid kirjuks. Linnukesed hakkasid juba lõunamaale lendama, sest ilmad läksid külmemaks. Kaks linnukest, kellel oli vahtrapuul pesa ja pesas kasvasid suureks nende pojad, otsustasid ka ära lenneta lõunamaale. Nad laulsid veel vahtrale: „Täna sind vahtrapuu, et sa hoidsid meie pesa! Sa olid meile suur sõber.” Vaher lehvitas lindudele järele oma kirjute lehtedega. Lasteaialapsed jooksid õue ja märkasid, et nende vaher oli läinud kirjuks: ”Oi, kui ilus sa oled, vahtrapuu!”

Siis tulid tuulepoisid ja sahistasid vahtrapuud ning vaher lennutas oma kirjuid lehti maha lastele. Lapsed korjasid vahtralehti ja olid rõõmsad.

Saabus talv. Vahtrapuu oli kõik oma kirjute lehed maha raputanud. Nüüd oli ta raagus. Ilmad olid külmad. Lapsed käisid vähe väljas. Vaher oli nukker.

Siis aga hakkas lumi sadama. Lumehelbed katsid oksad lumega. Mööda lendasid leevikesed. „Tulge istuge minu okstele!” hüüdis vaher. Leevikesed istusidki okstele.

Lapsed tulid õue kelgutama. Äkki märkas väike Helina, et vahtrapuul on õunad küljes. Mudilased vaatasid puud ja taipasid, et need ei ole õunad, vaid need on leevikesed, kes istuvad vahtrapuu okstel. „Oi, kui ilus sa oled vahtrapuu!” hüüdis Helina.

Päike vaatas ka vahtrapuud ja seletas: „Kevadel kasvatad endale jälle uued lehed, nii et rõõm vaadata!” Ja vaher jäigi ootama kevadet.

MUINASJUTT ÕUNAPUUST

Õpetaja Reet

Ühel suurel lagendikul, mis asus Kolde mäe ja Sõle oru vahel sadas igal aastal ühel päeval alla väga palju seemneid. Seemneid tõi sinna tuul, mis puhus üle lähedal asuva mere. Kõik inimesed, nii suured kui väikesed teadsid, et seemnetel on võlujõud, mis toob rõõmu ja tervist ainult neile, kes seemnete eest hoolitsevad. See oli aga väga suur töö ning suurtel ja väikestel inimestel ei olnud kunagi väga palju aega ja kannatust, et pisikesed seemned saaksid kasvama hakata.

Ühel päeval hakkasid vend ja õde aedniku mängima. Nad kaevasid mulda, kobestasid seda rehaga, korjasid välja kivid ja juurikad. Muld muutus mustaks ja sõmeraks. Iga päev kastsid nad mulda veega, et see oleks piisavalt niiske.

Ühel päikesepaistelisel päeval, kui lapsed jälle oma lagendikul mängisid, kuulsid nad mere poolt tugevat tuult puhumas. Koos tuulega tulid ka seemned ja osa neist langesid just sellele kohale, mida õde-venda olid hoolega harinud. Seemned hakkasid mullas idanema ja lapsed hoolitsesid nende eest iga päev. Väike roheline iduke pistis oma nina pruuni seemnekoore vahelt välja ja hakkas päikese poole kasvama. Õrnad juured tundsid ennast kobestatud niiskes mullas hästi ja hargnesid ikka laiemale ja laiemale. Õde ja vend hoolitsesid väikese taime eest ja rohisid tema ümbrusest kurja umbrohu. Väikesest taimest kasvas noor puu.

Ühel sügishommikul, kui lapsed jälle puu eest hoolitsema läksid, nägid nad puu otsas ilusaid värvilisi vilju. Puu kallutas oma oksad laste poole ja sahises tasakesi õ-u-n. Lapsed sõid maitsvaid õunu ja mitte kunagi ei olnud neil enam kõhud tühjad ega kimbutanud haigused. Piisab ühe õuna söömisest päevas, et inimene oleks terve ja õnnelik.

NULG

Õpetaja Inna

Ühe pargi servas kastanipuu ja vahtrapuu vahel kasvab noor nulg. Ta on seal kasvanud juba mitu-mitu aastat ning näinud lumiseid talvesid, päikselisi kevadeid, leitsakulisi suvesid ja vihmaseid sügiseid.

Igal sügisel vaatab ta kurvalt ja kadedalt, kuidas tema kõrval kasvava kastanipuu alt korjavad lapsed pruunidest kastanimunadest oma jopetaskud punni ja lippavad oma kodudesse neist vahvaid kastaniloomi meisterdama. Naaber vahtrapuu näeb oma puna-kollases lehekleidis kadedaks ajavalt kaunis välja. Lapsed korjavad kirjudest lehtedest suuri kimpe, et need koju, kooli või lasteaeda viia. Aga teda - okkalist nulgu - ei pane keegi tähele ega kiida tema ilu.

Ka linnud ei tahtnud temal istuda - tema roheliste okastega kaetud oksad olid teravad ja torkisid ebameeldivalt. Mõnikord harva juhtus, et kohevasabaline orav vahtralt nulule hopsas ja sealt käbi haaras, aga hopsti! oli ta juba kastanile edasi hüpanud - ei olnud tal aega ega tahtmist nuluga sõbrustada.

Ühel sombusel sügispäeval, kui kastan ja vaher oma leherüü juba maha olid heitnud, lendas nulu oksale ilus kollase kõhualusega rasvatihane. Linnuke sättis end mugavalt oksale istuma, vaatas puud siit ja sealt ning vidistas:

„Tere! Sa lõhnad nii hästi! Ja kui ilusad käbid sul on! Tohin ma sinu puuõõnsusse endale pesa teha? Siin paistab ruumi olevat - keegi teine pole veel seda mõnusalt lõhnavat puud endale koduks soovinud.”

Nulul oli uue sõbra üle väga hea meel ja noogutas vaikselt oma oksti. Rasvatihane sättis end nulu tüve õõnsusesse elama - vooderdas selle sambla, kõrte ja okstega. Ta rõõmustas puukest oma juttudega sellest, mida ta oma lennureisidel nägi ja kuulis. Nulg soojendas linnukest oma okste vahel ja lubas tal oma käbidest seemneid nokkida. Sügis ei tundunud enam pime ja kurb, sest nulul oli nüüd keegi, keda oodata ja ka vihmane päev tundus sõbra seltsis toredam.

Nii elasidki ühe pargi servas kastanipuu ja vahtrapuu vahel noor nulg ja nulu tüve õõnsusesse pesa teinud väike kollase kõhuga rasvatihane. Kui sa sellesse parki satud ja nulu leiad, siis mine ja silita teda. Rasvatihasele võta külakostiks natuke pekki ja nii oled ka sina nende sõber.

KUIDAS KASK ENDALE TRIIBUD SAI?

Õpetaja Ülle

Ühes paksus paksus metsas elas kord üks metsahaldjas Peko. Pekole meeldis väga lugusid jutustada. Tal oli palju lapsi ja veel rohkem lapselapsi. Iga päev jutustas ta lastele lugusid. Tänu nendele lugudele olid metsahaldjad väga targad.

Kuid enne veel, kui Pekost vana känd sai, jõudis ta oma lood kirja panna.

Metsahaldjad elavad muidugi mõista metsas, puude sees ja Peko elas ka. Tema elas nimelt kase sees. Ta oli kase hing. Kuna kase tüvi oli ilus puhas valge nagu Peko südametunnistus, siis oli just sinna kõige parem kirjutada. Ja nii saigi kask omale mustad triibud. Kõigil kaskedel on sellised kenad triibud tüvel. Mõnel vähem, teisel rohkem, aga päris ilma triipudeta kaske siiski pole. Need kased on kõik Peko järeltulijad. Aga mis siis kase tüvel kirjas on? No seal on palju tarkusi kirjas. Kõike ei tea, aga need, kes haldjakeelt mõistavad, teavad kasest nii mõndagi rääkida. Ühed sellised inimesed, kes haldjakeelt mõistavad, on õpetajad.

Peko tahtis oma tarkust jagada ning rääkis tuulele, et see pillutaks tema seemneid üle kogu maa. Härra tuul ja Peko olid vanad sõbrad ja aitasid alati üksteist. Tuul puhus kohe peotäie kaseseemneid lasteaia poole. Ja oh imet, üks seeme sattuski Päikese lasteaia hoovi ja läks kasvama. Kasvas ja kasvas, kuni kasvas suureks. Praegu on see kask juba päris vana puu, seda saab öelda tema suuruse järgi. Täpne vanus on muidugi tüve peal kirjas, nagu kõik muugi tarkus tema kohta. Näiteks on seal kirjas, et kase okstest saab saunavihtasid teha. Kasevihaga saunas viheldes pidavat haigused naha vahelt plehku panema. Veel saab kase okstest väga hea luua, millega teed puhtaks pühkida. Kask annab ka mahla, mis olevat magusam kui vesi. Kasel on palju lugusid. Tuleb vaid olla uudishimulik ja küsida. Kuid kõike, mida me kase kohta teame on tänu armsale metsahaldjale Pekole, kelle hing pidi elama edasi iga kase sees. Peko oli hea haldjas. Mõnikord, kui eriti paha tuju on kallale tulnud, võib minna kaske kallistama, see pidavathea tuju tagasi tooma. Nii on kirjas.

MUINASJUTT VÄIKESEST HAAVAPUU POISIST

Õpetaja Laine

Elas kord kaunil Eestimaal väike haavapuu poiss oma ema ja isaga. Poiss oli tihti kurb, sest inimesed möödusid nendest alati ükskõikselt. Kõige rohkem kurvastas teda aga see, et ka lapsed ei teinud temast välja. Ta tundis end alati üksiku ning arana. Isegi ta lehed värisesid. Siis äkki aga toimus ime. Inimesed olid avastanud, et haavapuudel on suur tervendav võime ning nad veetsid palju aega haavapuu juures.

Ja et haavapuu koor pole üldse kibe, siis hakkasid neid tihti ka loomad külastama. Haavapuu vanaisa oli jäänud aga nii vanaks ja haigeks, et tema tüvi hakkas mädanema ning ühel päeval ta vajus lihtsalt kokku. Haavapuu poisil oli väga kurb meel. Suur oli aga tema üllatus, kui maapinnast ilmus talle tohutult palju sõpru – haavapuu poisse ja tüdrukuid. Nüüd oli elu palju lõbusam. Ka inimesed märkasid järsku, kui kiiresti haavapuud kasvavad ja kui sile on nende tüvi ning rõõmustasid nähes noori haavapuid nii ruttu kasvamas.

LUGU KASTANIST

Õpetaja Liina

Elas kord üks ümmargune pruun, pisike kera. Ta oli üksi. Ja ta mõtles, et temast pole mitte mingisugust kasu. Inimesed kõndisid temast üle. Lapsed pildusid teda. Mõni inimene pistis ta taskusse ja siis viskas ta taskust jälle välja. Ta oli väga kurb.

Olles juba mõnda aega üksi nukrutsenud, sattus tema kõrvale üks samasugune pruun, pisike kera. Nad hakkasid vestlema ja neist said suured sõbrad. Enam ei tundnud kumbki end üksi.

Ühel õhtul hakkas kõvasti vihma sadama. Muudkui sadas ja sadas. Sadu oli nii tugev, et ajas pruunidele munakestele mulla peale.

Kui päike tõusis, tundsid mõlemad kerad, et nad hakkavad kasvama. Nad isegi võrdlesid, kumb kasvab kiiremini. Kui maapinnale olid juba parajalt pikad oksad kasvanud, siis tulid sinna külge pungad, lisaks kasvasid ka lehed. Lehed olid nii suured, et sõbrad omavahelgi imestasid, kui suureks see leht võiks sirguda. Ja kui need oksad veel õitsema hakkasid, olid neil küljes imeilusad laternad - nüüd sõbrad imetlesid üksteist ja uhkustasid - nad olid tõepoolest imeilusad.

Kui kätte jõudis suvi, armastasid neid kahte puud ka mesilased - terve puu laulis ja sumises. Mesilased lendasid õielt õiele korjates õietolmu, inimesed imetlesid nende lehti ja õisi. Puud

pakkusid inimestele varju kuuma päikese eest. Kaks sõpra - kastanipuud, tundsid end õnnelikuna.

Mis sai veel sügisel! Puud kukutasid oma viljad ja neid ruttasid noppima nii väikesed kui suured. Ilusad kastanimunad meelitasid.. Iga päev käisid lapsed puude all mune korjamas. Keegi meisterdas neist loomakesi, keegi meisterdas nende koortest laevukesti, keegi nägi koortes siilikesi, munadest valmisid kaunid käe- ja kaelavõrud. Ka emad korjasid mune taskusse, et neist šampoone ja ravimteesid valmistada. Ikka ja jälle panid inimesed munad taskuisse, sest see pidi õnne ja tervist tooma.

No mida on veel õnneks vaja, kui Su kõrval on nii õnnelik sõber, kellega muresid ja rõõmusid jagada.. Ning peale selle on see sõber veel igatpidi kasulik.

KASTAN

Õpetaja Liina

Meil lasteaias õues suures
kasvamas üks kange puu.
Natukene on ta mures,
kas temast saab ikka võimas kastanipuu?
Ühel sügisesele ööl,
tuul rebis lehed igalt puult.
Kastangi seal paljalt nüüd
keset külma sügisööd.
Kasvades tal tugev tüvi,
oksavõru lihtsalt vägev,
pesa sinna teha mahub
suurim lind, kui seda tahab.
Kevadel, kui lumi sulab,
kastanipuu järsku särab.
Valgust jagab igal ajal
tema laternatest – õitesära.
Võimsaid lehekämbelaid liigutades,
linnukesti kiigutades,

kaitseb sõpru, jagab rahu,
paistab silma igal alal.
Mesilastel toidulaud
kastanil on suur ja lai.
Lõpuks õitseag kaob käest,
puu pingutab nüüd kõigest väest,
et kasvatada vilju,
mis õitsemist ja puud on väärt.
Lai lehekämbla all okkaline kerake
kaitseb seemet-munakest.
Seeme sirgub, seeme kasvab, lõpuks prauhti - lõhkeb kest.
Siilikesi täis nüüd õu,
vaata ette ai-ai-ai!

MUINASJUTT SARAPUUST

Õpetaja Helle

Sarapuu ei olnud rahul oma nimega. Mis see on - sara ja puu. Teistel puudel kõigil ilusad nimed - kasepuu, kuusepuu, männipuu. Pealegi ei kasvanud ta kunagi kõrgeks puuks, vaid jäi alati suureks põõsaks. Ka ei külastanud teda linnud ega väikesed loomad. Isegi päike ei ulatunud tema oksteni. Ta oli teiste seas päris märkamatu.

Sarapuu läks metshaldja juurde ning palus, et metshaldjas teeks nii, et teda märkaksid nii linnud – loomad kui inimesed.

Metshaldjas tuli sarapuule appi. Ta riputas talle suve lõpus külge pisikesed pruunid urvad. Kui saabus kevad, aitas päikene venitada urvad pikaks ja kollaseks ning kinnitas oksa külge veel punased pintslikesed.

Nüüd märkasid inimesed teda ja ütlesid: „Kevad on peagi käes - sarapuu juba õitseb!”

Suve jooksul arenesid punastest pintslikestest toredad ponsakad pähklid. Sügise saabudes hakkasid külastama teda oravad ja proovima, kas pähklid on valmis. Ka metssea ema viis oma pojad sarapuupõõsa alla, et nendega maiustada. Pähklid meeldisid veel hiirtele, aga

kõige rohkem inimestele, kes hakkasid nimetama sarapuud pähklipuuks. See röömustas pähklipuud kõige rohkem ja ta oli uue nime üle väga õnnelik.

Eialgu rippusid pähklid pöösastel ilma tupe ehk püksteta, nagu vanarahvas ütles. Pähkleid oli siis nii lihtne kätte saada, et inimesed kõik alati enne küpsemist ära noppisid. Pähklipuu palus veel metshaldjat korraldada nii, et inimesed selge märgi saaksid, millal korjata ja millal mitte. Metshaldjas täitis ka selle soovi. Kui püksid on rohelised ega taha pähkli ümbert ära tulla, siis pole õige aeg neid noppida. Kui aga püksid on pruunid ja pähkel neist kergelt sikutades välja kargab, siis on aeg paras. Metshaldja seadust tasub meeles pidada ka meie päevil.